

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 27.11.2013
COM(2013) 822 final

2013/0408 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι
στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών**

{SWD(2013) 480 final}

{SWD(2013) 481 final}

{SWD(2013) 492 final}

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

1. Η παρούσα πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αποβλέπει στον καθορισμό κοινών ελάχιστων προτύπων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση για τα δικαιώματα των παιδιών που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι σε ποινική διαδικασία και των παιδιών που υπόκεινται στη διαδικασία της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ («διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης»).
2. Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης¹ έδωσε μεγάλη έμφαση στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των προσώπων σε ποινικές διαδικασίες. Στο σημείο 2.4, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις που θα διαγράφουν μια σταδιακή προσέγγιση στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των υπόπτων και των κατηγορουμένων, μέσω του καθορισμού κοινών ελάχιστων προτύπων για τα δικαιώματα δίκαιης δίκης. Το μέτρο αυτό αποτελεί επίσης μέρος του θεματολογίου της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, στο οποίο έχουν συμβάλει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή των Περιφερειών, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης, καθώς και οι βασικοί ενδιαφερόμενοι φορείς, όπως η UNICEF, οι διαμεσολαβητές για τα παιδιά στα κράτη μέλη και η κοινωνία των πολιτών².
3. Τρία μέτρα έχουν ήδη εγκριθεί: η οδηγία 2010/64/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία³, τον Οκτώβριο 2010, η οδηγία 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, τον Μάιο 2012⁴, και η οδηγία 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας⁵. Τα μέτρα σχετικά με το δικαίωμα προσωρινής παροχής του ευεργετήματος της πενίας σε υπόπτους ή κατηγορουμένους κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας τους παρουσιάζονται ως μία δέσμη με την παρούσα πρωτοβουλία από κοινού με οδηγία για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης στην ποινική δίκη.
4. Η παρούσα πρόταση οδηγίας θεσπίζει ειδικούς ελάχιστους κανόνες για τα δικαιώματα των υπόπτων ή κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες, όταν

¹ ΕΕ C 115 της 4.5.2010, σ. 1.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, 15.2.2011, COM(2011) 60 τελικό.

³ Οδηγία 2010/64/ΕΕ σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία (ΕΕ L 280 της 26.10.2010, σ. 1).

⁴ Οδηγία 2012/13/ΕΕ σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (ΕΕ L 142 της 1.6.2012, σ. 1).

⁵ Οδηγία 2013/48/ΕΕ σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας (ΕΕ L 294 της 6.11.2013, σ. 1).

πρόκειται για παιδιά. Με τον τρόπο αυτό, προωθεί την εφαρμογή του Χάρτη, και ιδίως των άρθρων 4, 6, 7, 24, 47 και 48, βασιζόμενη στα άρθρα 3, 5, 6 και 8 της ΕΣΔΑ, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το οποίο, στη νομολογία του, θέτει πρότυπα σχετικά με ειδικές εγγυήσεις για τα ευάλωτα πρόσωπα, και ιδίως για τα παιδιά. Η νομολογία αυτή προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι ο δίκαιος χαρακτήρας της διαδικασίας και το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη προϋποθέτουν την ικανότητα ενός ατόμου να κατανοεί τα στοιχειώδη της διαδικασίας, να έχει την ικανότητα να συμμετέχει και να ασκεί αποτελεσματικά τα δικαιώματά του και να επωφελείται από την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Υπό τις συνθήκες αυτές, η ενίσχυση των δικονομικών εγγυήσεων των παιδιών θα πρέπει να προβλέπεται ρητά στην παρούσα οδηγία.

5. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να εφαρμόζονται λαμβάνοντας υπόψη τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού, όπως ορίζεται στο άρθρο 24 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.
6. Οι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι που είναι παιδιά αναγνωρίζονται και αντιμετωπίζονται με σεβασμό, αξιοπρέπεια, επαγγελματισμό, με προσωπική και χωρίς διακρίσεις μεταχείριση, όταν βρίσκονται σε επαφή με την αρμόδια αρχή που ενεργεί στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας. Αυτό θα διευκολύνει επίσης την επανένταξη των παιδιών στην κοινωνία μετά την επαφή τους με το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης. Τα δικαιώματα που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία εφαρμόζονται σε παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι χωρίς διακρίσεις, μεταξύ άλλων και όσον αφορά το καθεστώς διαμονής τους.
7. Το παρόν μέτρο υποβάλλεται μαζί με σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για ευάλωτα πρόσωπα που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και για ευάλωτα πρόσωπα που υπόκεινται σε διαδικασίες εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.
8. Η πρόταση βασίζεται στο άρθρο 82 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).
9. Το δικαίωμα ουσιαστικής προσφυγής, το δικαίωμα δίκαιης δίκης και το δικαίωμα υπεράσπισης προβλέπονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ο «Χάρτης»), άρθρα 47 και 48, καθώς και από το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου («ΕΣΔΑ»). Η ικανότητα αποτελεσματικής άσκησης των δικαιωμάτων αυτών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα του υπόπτου ή κατηγορουμένου να παρακολουθεί και να συμμετέχει πλήρως στη διαδικασία, η οποία μπορεί να είναι περιορισμένη λόγω ηλικίας, έλλειψης ωριμότητας ή αναπηρίας. Αυτό σημαίνει ότι για τα παιδιά και τους ευάλωτους ενήλικες χρειάζεται να λαμβάνονται ειδικά μέτρα για να διασφαλίζεται ότι μπορούν να συμμετέχουν ουσιαστικά στη διαδικασία και να απολαύουν των δικαιωμάτων τους σε δίκαιη δίκη στην ίδια έκταση με τους άλλους υπόπτους ή κατηγορουμένους⁶.
10. Λόγω της έλλειψης κοινού ορισμού των ευάλωτων ενηλίκων προσώπων και λαμβάνοντας υπόψη θέματα που συνδέονται με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, η Επιτροπή απέφυγε στο παρόν στάδιο να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας στους ευάλωτους ενήλικες. Αντ' αυτού, η

⁶ Η αρχή που κατευθύνει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όταν κρίνει πιθανή παραβίαση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ για υπόπτους ή κατηγορουμένους που μπορούν να θεωρηθούν ευάλωτοι, είναι να εστιάζει στο κατά πόσον ή όχι το συγκεκριμένο πρόσωπο ήταν ικανό να «συμμετέχει ουσιαστικά» στη δίκη.

Επιτροπή θα εκδώσει σύσταση, η οποία θα καλεί τα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή μια σειρά εγγυήσεων για τα ευάλωτα πρόσωπα.

2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

11. Στις 23 Σεπτεμβρίου 2011, στις 26 Απριλίου 2012 και στις 11 Δεκεμβρίου 2012 πραγματοποιήθηκαν τρεις συνεδριάσεις με εμπειρογνώμονες. Αντιπρόσωποι των κρατών μελών, καθώς και μια ομάδα εμπειρογνομόνων από το Συμβούλιο της Ευρώπης, από τη Διεθνή Ένωση Δικαστών Ανηλίκων και Οικογενειακών Διαφορών, από τα Ηνωμένα Έθνη, αλλά και επαγγελματίες του ιατρικού και του νομικού κλάδου που ειδικεύονται σε υποθέσεις παιδιών, συζήτησαν μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν σε επίπεδο ΕΕ για την καλύτερη προστασία των παιδιών και των ευάλωτων ενηλίκων σε ποινικές διαδικασίες.
12. Για να υποστηρίξει την πρότασή της, η Επιτροπή διενήργησε εκτίμηση επιπτώσεων. Η έκθεση σχετικά με την εκτίμηση των επιπτώσεων είναι διαθέσιμη στην ακόλουθη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/governance>.

3. ΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Άρθρο 1 – Αντικείμενο

13. Το αντικείμενο της οδηγίας είναι η θέσπιση ελάχιστων κανόνων για τα δικαιώματα των υπόπτων ή των κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες που είναι παιδιά και των παιδιών που υπόκεινται σε «διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης».

Άρθρο 2 – Πεδίο εφαρμογής

14. Η οδηγία εφαρμόζεται στα παιδιά, ήτοι άτομα ηλικίας κάτω των 18 ετών τη στιγμή που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι για τέλεση αξιόποινης πράξης μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας.
15. Οι εθνικοί κανόνες σχετικά με την ηλικία ποινικής ευθύνης για τα παιδιά δεν θα θιγούν από την παρούσα οδηγία. Πρόκειται για την ηλικία που ένα παιδί καθίσταται ποινικά υπεύθυνο για τις ενέργειές του.
16. Σε ορισμένα κράτη μέλη τα παιδιά τα οποία έχουν τελέσει πράξη που χαρακτηρίζεται ως αδίκημα δεν υπόκεινται σε ποινικές διαδικασίες σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, αλλά σε διαδικασίες άλλης μορφής οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν στην επιβολή ορισμένων περιοριστικών μέτρων (π.χ. μέτρα προστασίας, μέτρα εκπαίδευσης). Οι διαδικασίες αυτές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 3 – Ορισμός

17. Σύμφωνα με τις νομικές πράξεις διεθνούς δικαίου⁷, κάθε άτομο κάτω των 18 ετών θα θεωρείται παιδί.

Άρθρο 4 – Δικαίωμα των παιδιών στην πληροφόρηση

18. Το παιδί πρέπει να ενημερώνεται άμεσα για τα δικαιώματά του βάσει της παρούσας οδηγίας, τα οποία συμπληρώνουν τα δικαιώματα που προβλέπονται στα άρθρα 3 έως

⁷ Άρθρο 1 της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού («ΣΔΠ/ΗΕ»).

7 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ, με την εξαίρεση των αδικημάτων ήσσονος σημασίας, όπως προβλέπεται από το άρθρο 2 παράγραφος 2 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ.

19. Εάν το παιδί έχει στερηθεί της ελευθερίας του, το έγγραφο δικαιωμάτων, το οποίο παρέχεται στο παιδί σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ περιέχει επίσης αναφορά στα δικαιώματα που προβλέπονται από την παρούσα οδηγία.
20. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τα πρότυπα που καθορίζονται στην οδηγία 2010/64/ΕΕ σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία.

Άρθρο 5 – Δικαίωμα ενημέρωσης του ασκούντος τη γονική μέριμνα

21. Η παρούσα οδηγία παρέχει περαιτέρω συμπληρωματικές εγγυήσεις όσον αφορά την ενημέρωση του ασκούντος τη γονική μέριμνα ή του ενδεδειγμένου ενήλικα, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες των παιδιών, με την προϋπόθεση ότι αυτό δεν θίγει την εύρυθμη διεξαγωγή της ποινικής διαδικασίας κατά του ενδιαφερομένου και κάθε άλλης ποινικής διαδικασίας.
22. Με τον όρο «ασκών τη γονική μέριμνα» νοείται κάθε πρόσωπο ή όργανο που έχει τη γονική μέριμνα παιδιού, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας.
23. Ο ρόλος του ασκούντος τη γονική μέριμνα είναι σημαντικός για να εξασφαλίζεται ηθική και ψυχολογική υποστήριξη και κατάλληλη καθοδήγηση του παιδιού. Ο ασκών τη γονική μέριμνα είναι το κατάλληλο πρόσωπο για να ενισχύσει την προστασία των δικαιωμάτων υπεράσπισης του υπόπτου παιδιού (π.χ. να διορίσει δικηγόρο ή να αποφασίσει να ασκήσει ένδικο μέσο κατά απόφασης). Επιπλέον, οι γονείς είναι επίσης υπεύθυνοι έναντι του νόμου και μπορούν να κριθούν αστικώς υπεύθυνοι για τη συμπεριφορά του παιδιού.
24. Η διάταξη αυτή αντανακλά τους διεθνείς κανόνες, όπως τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, τους κανόνες του Πεκίνου και τη γενική παρατήρηση αριθ. 10 του 2007 στη ΣΔΠ/ΗΕ για τα δικαιώματα των παιδιών στους κόλπους της δικαιοσύνης ανηλίκων.
25. Εάν η ενημέρωση του ασκούντος τη γονική μέριμνα θα ήταν αντίθετη προς τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού, το δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί, για παράδειγμα, αν ο ασκών τη γονική μέριμνα έχει εμπλακεί στο ίδιο αδίκημα με το παιδί και υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων. Στην περίπτωση αυτή, ενημερώνεται άλλος ενδεδειγμένος ενήλικας και ζητείται η παρουσία του. Ο όρος «άλλος ενδεδειγμένος ενήλικας» αναφέρεται σε συγγενή ή πρόσωπο (εκτός του ασκούντος τη γονική μέριμνα) που έχει κοινωνική σχέση με το παιδί, ο οποίος ενδέχεται να έλθει σε επαφή με τις αρχές και να δώσει τη δυνατότητα στο παιδί να ασκήσει τα δικονομικά του δικαιώματα.

Άρθρο 6 – Δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο

26. Το άρθρο αυτό εξασφαλίζει υποχρεωτική πρόσβαση σε δικηγόρο για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι σε ποινική διαδικασία.
27. Το άρθρο 6 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΕΣΔΑ και τα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη εγγυώνται το δικαίωμα ενός ατόμου να έχει πρόσβαση σε δικηγόρο. Η οδηγία 2013/48/ΕΕ θεσπίζει τους γενικούς κανόνες σχετικά με το δικαίωμα αυτό για όλους

τους υπόπτους ή κατηγορουμένους σε ποινικές διαδικασίες. Ωστόσο, επιτρέπει στους υπόπτους ή τους κατηγορουμένους να παραιτηθούν από το δικαίωμα να έχουν τη συνδρομή δικηγόρου. Η παρούσα οδηγία προβλέπει ως πρόσθετη διασφάλιση ότι τα παιδιά δεν μπορούν να παραιτηθούν από αυτό το δικαίωμα.

28. Το ΕΔΔΑ έχει επανειλημμένα υπογραμμίσει τη σημασία της συνδρομής δικηγόρου για τα παιδιά από την αρχή της διαδικασίας και κατά την εξέταση από την αστυνομία, υποδηλώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ότι η παραίτηση μπορεί να ενέχει σημαντικούς κινδύνους για αυτά. Η σημασία της πρόσβασης των παιδιών σε δικηγόρο αναγνωρίζεται επίσης από όλους τους σχετικούς διεθνείς κανόνες, όπως οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη⁸, οι κανόνες του Πεκίνου⁹ και η γενική παρατήρηση αριθ. 10 στη ΣΔΠ/ΗΕ 2007 για τα δικαιώματα των παιδιών στους κόλπους της δικαιοσύνης ανηλίκων¹⁰.
29. Ωστόσο, όσον αφορά ορισμένα ήσσονος σημασίας αδικήματα, η υποχρεωτική πρόσβαση σε δικηγόρο, θα ήταν δυσανάλογη. Αυτό αφορά ιδίως ήσσονος σημασίας παραβάσεις του κώδικα οδικής κυκλοφορίας, ήσσονος σημασίας παραβάσεις γενικών δημοτικών κανονισμών και ήσσονος σημασίας προσβολές της δημόσιας τάξης, οι οποίες θεωρούνται ποινικά αδικήματα σε ορισμένα κράτη μέλη. Για τα εν λόγω αδικήματα, οι αρμόδιες αρχές, εκτός της εισαγγελίας ή δικαστηρίου με δικαιοδοσία σε ποινικές υποθέσεις, δεν χρειάζεται να διασφαλίζουν το δικαίωμα υποχρεωτικής πρόσβασης σε δικηγόρο που παρέχεται δυνάμει της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 7 – Δικαίωμα σε ατομική αξιολόγηση

30. Αυτό το άρθρο διασφαλίζει ότι το παιδί έχει δικαίωμα σε ατομική αξιολόγηση. Η ατομική αξιολόγηση είναι αναγκαία, προκειμένου να προσδιορίζονται οι ειδικές ανάγκες του παιδιού ως προς την προστασία, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επανένταξη στην κοινωνία και να κρίνεται εάν και σε ποιο βαθμό το παιδί θα χρειαστεί ειδικά μέτρα κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας. Τα προσωπικά χαρακτηριστικά του παιδιού, η ωριμότητά του και το οικονομικό και κοινωνικό υπόβαθρο μπορεί να διαφέρουν σημαντικά.
31. Η ατομική αξιολόγηση θα πρέπει να διενεργείται σε κατάλληλο στάδιο της διαδικασίας και πάντως πριν από την απαγγελία κατηγορίας. Θα πρέπει να καταγράφεται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.
32. Με την επιφύλαξη του άρθρου 8 της οδηγίας 2011/36/ΕΕ, κατά τη διάρκεια της ατομικής αξιολόγησης θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στα παιδιά που εμπλέκονται σε εγκληματικές δραστηριότητες, τις οποίες έχουν αναγκαστεί να διαπράξουν ως θύματα εμπορίας ανθρώπων.
33. Η έκταση και οι λεπτομέρειες της εν λόγω αξιολόγησης μπορούν να προσαρμόζονται ανάλογα με τη βαρύτητα του αδικήματος και την ποινή που επιβάλλεται, εάν το παιδί κριθεί ένοχο για το αδίκημα για το οποίο κατηγορείται. Για παράδειγμα, προβλέπεται ότι ενδεχομένως δικαιολογείται πιο εμπεριστατωμένη αξιολόγηση σε περίπτωση σοβαρού αδικήματος, όπως η ληστεία ή η ανθρωποκτονία.

⁸ Σημεία 37 έως 43.

⁹ Σημείο 15.1.

¹⁰ Σημείο 49.

34. Η ατομική αξιολόγηση θα πρέπει να επικαιροποιείται καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας και οι ατομικές αξιολογήσεις που έχουν διεξαχθεί στο παρελθόν όσον αφορά το παιδί μπορούν να χρησιμοποιηθούν, εφόσον έχουν επικαιροποιηθεί.
35. Τα κράτη μέλη μπορούν να παρεκκλίνουν από την υποχρέωση αυτή, όταν η διενέργεια ατομικής αξιολόγησης προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπόθεσης και του κατά πόσον το παιδί έχει ήδη προσελκύσει την προσοχή των αρχών του κράτους μέλους στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας. Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να ενημερώνεται μια αρχή για την προστασία ή την ευημερία των παιδιών ότι δεν διενεργείται ατομική αξιολόγηση.

Άρθρο 8 – Δικαίωμα ιατρικής εξέτασης

36. Η πρόσβαση σε ιατρική εξέταση από ιατρό και η προσήκουσα ιατρική περίθαλψη καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής ενός παιδιού υπό κράτηση συνιστάται από διεθνείς νομικές πράξεις, όπως η γενική παρατήρηση αριθ. 10 στη ΣΔΠ/ΗΕ του 2007 για τα δικαιώματα των παιδιών στους κόλπους της δικαιοσύνης ανηλίκων. Τα παιδιά, λόγω της μικρής ηλικίας και της σωματικής και διανοητικής ανωριμότητάς τους, είναι περισσότερο εκτεθειμένα σε κακομεταχείριση και προβλήματα υγείας από άλλους υπόπτους ή κατηγορούμενους. Συχνά, δεν μπορούν καν να εκφράσουν σωστά τα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν. Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή για να εξασφαλιστεί η ακεραιότητά τους, ιδίως υπό κράτηση.
37. Εάν το παιδί έχει στερηθεί της ελευθερίας του, το παιδί θα πρέπει να έχει το δικαίωμα ιατρικής εξέτασης μετά από αίτηση του ασκούντος τη γονική μέριμνα, του ενδεδειγμένου ενήλικα ή του δικηγόρου του παιδιού. Η ιατρική εξέταση θα πρέπει να διενεργείται από ιατρό πραγματογνώμονα.
38. Σε περίπτωση παράτασης της στέρησης της ελευθερίας ή επέκτασης των μέτρων που έχουν ληφθεί κατά του παιδιού, η ιατρική εξέταση μπορεί επίσης να επαναληφθεί.
39. Εάν η ιατρική εξέταση ενός παιδιού οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα προβλεπόμενα μέτρα στη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας κατά του παιδιού (π.χ. ανάκριση του παιδιού, κράτηση) δεν συμβιβάζονται με τη γενική πνευματική και σωματική κατάσταση του παιδιού, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία (π.χ. αναβολή της ανάκρισης, ιατρική περίθαλψη του παιδιού). Θα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού.

Άρθρο 9 – Ανάκριση των παιδιών

40. Η ανάκριση των παιδιών αποτελεί δυνητικά επικίνδυνη κατάσταση, στην οποία τα δικονομικά τους δικαιώματα και η αξιοπρέπειά τους ενδέχεται να μη γίνονται πάντοτε σεβαστά και η ευάλωτη κατάστασή τους ενδέχεται να μην λαμβάνεται δεόντως υπόψη.
41. Για να διασφαλιστεί επαρκής προστασία των παιδιών που δεν είναι πάντοτε ικανά να κατανοήσουν το περιεχόμενο των συνεντεύξεων στις οποίες υποβάλλονται, μεταξύ άλλων και κατά τη διάρκεια της εξέτασής τους από την αστυνομία, οι συνεντεύξεις θα πρέπει να καταγράφονται με οπτικοακουστικά μέσα. Ωστόσο, δεν θα ήταν σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας να υποχρεωθούν οι αρμόδιες αρχές να εξασφαλίζουν την οπτικοακουστική καταγραφή σε όλες τις περιπτώσεις. Θα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη η πολυπλοκότητα της υπόθεσης, η σοβαρότητα του καταγγελλόμενου αδικήματος και η ενδεχόμενη κύρωση που μπορεί να επιβληθεί.

Ωστόσο, εάν ένα παιδί έχει στερηθεί της ελευθερίας του, η ανάκριση θα πρέπει πάντοτε να καταγράφεται.

42. Στις εν λόγω καταγραφές πρέπει να έχουν πρόσβαση μόνον οι δικαστικές αρχές και οι διάδικοι, ώστε να διασφαλίζεται το περιεχόμενό τους και το πλαίσιο στο οποίο τοποθετούνται. Η δημόσια διάδοση των καταγραφών θα πρέπει να αποκλείεται. Επιπλέον, η διάρκεια, το ύψος και ο ρυθμός των συνεντεύξεων θα πρέπει να προσαρμόζονται στην ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού που εξετάζεται.

Άρθρο 10 – Δικαίωμα στην ελευθερία

43. Το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια του προσώπου κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 της ΕΣΔΑ και στο άρθρο 6 του Χάρτη.
44. Σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες, όπως το άρθρο 37 της ΣΔΠ/ΗΕ, τη γενική παρατήρηση αριθ. 10 στη ΣΔΠ/ΗΕ του 2007 για τα δικαιώματα των παιδιών στους κόλπους της δικαιοσύνης ανηλίκων, σημείο 79, καθώς και τη σύσταση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης¹¹, κάθε μορφή στέρησης της ελευθερίας των παιδιών θα πρέπει να αποτελεί έσχατο μέτρο και να εφαρμόζεται για τη μικρότερη δυνατή χρονική διάρκεια¹².
45. Λαμβάνοντας υπόψη αυτά τα διεθνή πρότυπα, η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες όσον αφορά την κράτηση. Και τούτο ανεξάρτητα από τη συμμόρφωση των κρατών μελών με τα διεθνή πρότυπα όσον αφορά την κράτηση, ιδίως τον διαχωρισμό των παιδιών από ενήλικες και την πρόσβαση σε εκπαιδευτικά μέτρα, πέραν της καταδίκης τους.

Άρθρο 11 – Εναλλακτικά μέτρα

46. Για να αποφεύγεται η στέρηση της ελευθερίας για τα παιδιά, θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα εναλλακτικά μέτρα σε σχέση με τη στέρηση της ελευθερίας από τις αρμόδιες αρχές, όποτε αυτό εξυπηρετεί τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού. Τα εν λόγω μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, υποχρεώσεις εμφάνισης στις αρμόδιες αρχές, περιορισμούς όσον αφορά τις επαφές με συγκεκριμένα πρόσωπα ή συμμετοχή σε θεραπευτική αγωγή ή εκπαιδευτικά μέτρα¹³.

Άρθρο 12 - Δικαίωμα ειδικής μεταχείρισης σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας

47. Σε ορισμένες περιπτώσεις η στέρηση της ελευθερίας ενδέχεται να είναι αναγκαία, π.χ. για να αποφεύγεται ο κίνδυνος αλλοίωσης των αποδεικτικών στοιχείων, ο επηρεασμός μαρτύρων, όταν υπάρχει κίνδυνος συμπαιγνίας ή φυγής κ.λπ. Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται τα παιδιά που τελούν υπό κράτηση.
48. Επιπλέον, δεδομένης της ευάλωτης κατάστασης των παιδιών που στερούνται της ελευθερίας, της σημασίας των οικογενειακών δεσμών και της προώθησης της επανένταξης στην κοινωνία, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να σέβονται και να στηρίζουν ενεργά την άσκηση των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως ορίζεται στις

¹¹ Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών (2008)11 σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες για τους ανήλικους παραβάτες, σημείο 59.1, κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, σημείο 19.

¹² Βλ. Πράσινη Βίβλο με τίτλο «Ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στον ευρωπαϊκό δικαστικό χώρο», κεφάλαιο 5 για τα παιδιά, COM(2011) 327 τελικό, 14.6.2011.

¹³ Βλ. άρθρο 8 της απόφασης-πλασιού 2009/829/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή, μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στις αποφάσεις περί μέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση (EE L 294 της 11.11.2009, σ. 20).

διεθνείς και ευρωπαϊκές νομικές πράξεις. Πέραν των άλλων δικαιωμάτων, τα παιδιά ειδικότερα θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα:

- α) να διατηρούν τακτικές και ουσιαστικές επαφές με τους γονείς, την οικογένεια και τους φίλους τους. Περιορισμοί του δικαιώματος αυτού δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ποτέ ως τιμωρία·
- β) να λαμβάνουν την κατάλληλη εκπαίδευση, καθοδήγηση και κατάρτιση,
- γ) να λαμβάνουν ιατρική περίθαλψη.

49. Σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα¹⁴, τα παιδιά θα πρέπει να παραμένουν χωριστά από τους ενήλικους, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες τους και η ευάλωτη κατάστασή τους. Όταν το κρατούμενο παιδί φθάσει την ηλικία των 18 ετών, το πρόσωπο αυτό θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει τη χωριστή κράτηση. Προς τούτο, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι συγκεκριμένες περιστάσεις της υπόθεσης. Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία δεν απαιτούν, ωστόσο, τη δημιουργία χωριστών εγκαταστάσεων κράτησης ή φυλακών για τα παιδιά.

Άρθρο 13 – Έγκαιρη και επιμελής εξέταση των υποθέσεων

50. Σε διαδικασίες που αφορούν παιδιά θα πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή του επείγοντος, ώστε να υπάρχει ταχεία ανταπόκριση και να προστατεύονται τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού. Τα δικαστήρια θα πρέπει να επιδεικνύουν ιδιαίτερη επιμέλεια, ώστε να αποτρέπονται τυχόν επιζήμιες επιπτώσεις στις οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις του παιδιού.

Άρθρο 14 – Δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής

51. Η υποχρέωση προστασίας της ιδιωτικής ζωής των παιδιών που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι σε ποινικές διαδικασίες απορρέει από διεθνή πρότυπα¹⁵. Η εμπλοκή σε ποινικές διαδικασίες στιγματίζει τα ενδιαφερόμενα άτομα και μπορεί να έχει, ιδιαίτερα για τα παιδιά, επιζήμιες επιπτώσεις στις πιθανότητες επανένταξής τους στην κοινωνία και στη μελλοντική επαγγελματική και κοινωνική τους ζωή. Η προστασία της ιδιωτικής ζωής των παιδιών που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες αποτελεί κρίσιμη συνιστώσα της αποκατάστασης των νέων.
52. Τα παιδιά θα πρέπει να δικάζονται χωρίς την παρουσία ακροατηρίου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να πραγματοποιηθεί μια συνεδρίαση δημοσίως, αφού λάβει δεόντως υπόψη τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού.
53. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού και της οικογένειας, οι αρχές θα πρέπει να αποτρέπουν τη δημόσια διάδοση πληροφοριών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αναγνώρισή τους (π.χ. όνομα και φωτογραφία του παιδιού και των μελών της οικογένειας)

Άρθρο 15 – Δικαίωμα πρόσβασης του ασκούντος τη γονική μέριμνα στις συνεδριάσεις του δικαστηρίου

¹⁴ Άρθρο 37 ΣΔΠ/ΗΕ, άρθρο 13 παράγραφος 4 των κανόνων του Πεκίνου, κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, σημείο IV.A.6.20.

¹⁵ Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, σημείο IV.A.2.6.

54. Για να εξασφαλίζεται η κατάλληλη συνδρομή και υποστήριξη του παιδιού κατά τις συνεδριάσεις του δικαστηρίου, θα πρέπει να παρίσταται ο ασκών τη γονική μέριμνα ή άλλος ενδεδειγμένος ενήλικας που αναφέρεται στο άρθρο 5.

Άρθρο 16 - Δικαίωμα των παιδιών να παρίστανται αυτοπροσώπως στη δίκη που αποσκοπεί στην εκτίμηση της ενοχής τους

55. Εάν τα παιδιά δεν είναι παρόντα κατά τη διάρκεια της δίκης, διακυβεύονται τα δικαιώματα υπεράσπισής τους. Οι κατηγορούμενοι στην περίπτωση αυτή ούτε μπορούν να δώσουν τη δική τους εκδοχή των γεγονότων στο δικαστήριο ούτε μπορούν να προσκομίσουν τις ανάλογες αποδείξεις. Θα μπορούσαν επομένως να κριθούν ένοχοι, χωρίς να τους έχει δοθεί η δυνατότητα να αντικρούσουν τους λόγους αυτής της καταδίκης.
56. Το δικαίωμα παράστασης στη δίκη ή η δυνατότητα παραίτησης από το δικαίωμα αυτό, μετά από ενημέρωση για την ύπαρξή του, είναι απαραίτητο για την άσκηση των δικαιωμάτων υπεράσπισης.
57. Το άρθρο 16 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι το δικαίωμα παράστασης ισχύει για κάθε δίκη που αποσκοπεί στην εκτίμηση της ενοχής του κατηγορουμένου (τόσο καταδικαστικές όσο και αθωωτικές αποφάσεις) σύμφωνα με τη νομολογία του ΕΔΔΑ. Η παρουσία του παιδιού τη στιγμή αυτή της ποινικής δίκης έχει ιδιαίτερη σημασία, δεδομένων των συνεπειών που μπορεί να έχει η στιγμή εκείνη.

Άρθρο 17 – Διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

58. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στα παιδιά που υπάγονται στη διαδικασία της απόφασης-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ, από τον χρόνο σύλληψής τους στο κράτος εκτέλεσης. Η βελτίωση του συστήματος του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αποτελεί κεντρικό στοιχείο της τρίτης έκθεσης της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης-πλαισίου του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης¹⁶.
59. Οι αρμόδιες αρχές στα κράτη μέλη εκτέλεσης εφαρμόζουν τα δικαιώματα όπως προβλέπεται από την ισχύουσα οδηγία. Αυτό θα προωθήσει την αμοιβαία εμπιστοσύνη και την αμοιβαία αναγνώριση, παρέχοντας ένα ελάχιστο επίπεδο προστασίας στα παιδιά στο κράτος μέλος εκτέλεσης, όπως αυτό που υφίσταται στο κράτος μέλος έκδοσης.
60. Η διαδικασία εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης δεν θα καθυστερήσει, επειδή το παρόν άρθρο δεν θίγει τις προθεσμίες που ορίζονται στην απόφαση πλαίσιο.
61. Λαμβάνοντας υπόψη τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού και σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες ότι κάθε μορφή στέρησης της ελευθερίας των παιδιών θα πρέπει να αποτελεί έσχατο μέτρο και να εφαρμόζεται για τη μικρότερη δυνατή χρονική διάρκεια (βλέπε παραπάνω, άρθρο 10), οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν όλα τα μέτρα για να περιοριστεί η διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας των παιδιών που καλύπτεται από ΕΕΣ.

Άρθρο 18 – Δικαίωμα παροχής του ευεργετήματος πενίας

¹⁶ Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εφαρμογή, από το 2007, της απόφασης πλαισίου του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών – COM(2011) 175 της 11.4.2011

62. Παρόλο που η παρούσα οδηγία δεν αποσκοπεί στη ρύθμιση του ζητήματος του ευεργετήματος πενίας, απαιτεί από τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι τα εγχώρια συστήματα ευεργετήματος πενίας εγγυώνται την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο.
63. Το δικαίωμα των υπόπτων ή κατηγορουμένων παιδιών να τύχουν προσωρινά του ευεργετήματος της πενίας, όταν στερούνται της ελευθερίας τους ή όταν υπόκεινται σε διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης θα καλυφθεί από την [πρόταση για] οδηγία σχετικά με το δικαίωμα προσωρινής παροχής του ευεργετήματος της πενίας σε υπόπτους ή κατηγορουμένους σε ποινικές διαδικασίες που στερούνται της ελευθερίας τους και σε εκζητούμενους σε διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και από την [πρόταση για] σύσταση της Επιτροπής σχετικά με το δικαίωμα παροχής του ευεργετήματος της πενίας σε υπόπτους και κατηγορουμένους στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών. Στη δεύτερη, η κατάσταση των παιδιών αναφέρεται ειδικά σε ό,τι αφορά τον «έλεγχο πόρων» και τον «έλεγχο του βασίμου της αίτησης»¹⁷.

Άρθρο 19 – Κατάρτιση

64. Οι δικαστικές αρχές, οι αρχές επιβολής του νόμου και οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι που ασχολούνται με υποθέσεις που αφορούν παιδιά θα πρέπει να γνωρίζουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών διαφόρων ηλικιακών ομάδων και να μεριμνούν ώστε η διαδικασία να προσαρμόζεται σε αυτές. Για τον σκοπό αυτό, χρειάζονται κατάλληλη κατάρτιση όσον αφορά τα έννομα δικαιώματα των παιδιών και τις ανάγκες των παιδιών διαφόρων ηλικιακών ομάδων, την ανάπτυξη των παιδιών και την παιδική ψυχολογία, τις παιδαγωγικές δεξιότητες, την επικοινωνία με τα παιδιά σε όλες τις ηλικίες και στάδια ανάπτυξης και με παιδιά που βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση¹⁸. Επίσης οι συνήγοροι υπεράσπισης που ειδικεύονται σε υποθέσεις παιδιών θα πρέπει να επωφελούνται από την εν λόγω κατάρτιση.
65. Όσοι παρέχουν στα παιδιά υποστήριξη ή οι υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης θα πρέπει να τυγχάνουν κατάρτισης σε κατάλληλο επίπεδο, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα παιδιά αντιμετωπίζονται με σεβασμό και με αμερόληπτο και επαγγελματικό τρόπο.

Άρθρο 20 – Συλλογή δεδομένων

66. Για να παρακολουθείται και να αξιολογείται η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα της παρούσας οδηγίας, υπάρχει ανάγκη συλλογής δεδομένων από τα κράτη μέλη σε σχέση με την άσκηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία. Τα σχετικά δεδομένα περιλαμβάνουν τα δεδομένα που καταγράφονται από τις δικαστικές αρχές και από τις αρχές επιβολής του νόμου και, στο μέτρο του δυνατού, τα διοικητικά δεδομένα που συγκεντρώνονται από τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής πρόνοιας.

Άρθρο 21 – Έξοδα

67. Τα έξοδα που απορρέουν από την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας όσον αφορά την αξιολόγηση του παιδιού, την ιατρική εξέταση και την καταγραφή με οπτικοακουστικά μέσα πρέπει να βαρύνουν τα κράτη μέλη, ακόμη και στην περίπτωση καταδίκης του ύποπτου ή κατηγορούμενου παιδιού.

¹⁷ Βλ. σημεία 6 και 12.

¹⁸ Αυτό απορρέει και από διεθνή πρότυπα, όπως το άρθρο 40 παράγραφοι 1 και 3 της ΣΔΠ/ΗΕ, οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, σημείο 63.

Άρθρο 22 – Ρήτρα μη υποβάθμισης των προτύπων

68. Το άρθρο αυτό εξασφαλίζει ότι ο καθορισμός κοινών ελάχιστων προτύπων κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας δεν θα έχει ως συνέπεια την υποβάθμιση των προτύπων σε ορισμένα κράτη μέλη, καθώς και ότι θα διατηρηθούν σε ισχύ τα πρότυπα που καθορίζονται στον Χάρτη και στην ΕΣΔΑ. Δεδομένου ότι η παρούσα οδηγία προβλέπει ελάχιστους κανόνες, τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να θεσπίζουν πρότυπα πιο αυστηρά από αυτά που συμφωνούνται στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 23 – Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

69. Τα κράτη μέλη οφείλουν να θέσουν σε εφαρμογή την οδηγία [24 μήνες μετά τη δημοσίευσή της] και, μέχρι την ίδια ημερομηνία, να διαβιβάσουν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων με τις οποίες μεταφέρεται στην εθνική τους νομοθεσία.
70. Τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιήσουν τα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό τους δίκαιο με ένα ή περισσότερα έγγραφα που εξηγούν τη σχέση μεταξύ των διαφόρων μερών της οδηγίας και των αντίστοιχων μερών των πράξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο.

Άρθρο 24 – Έναρξη ισχύος

71. Το άρθρο αυτό προβλέπει ότι η οδηγία θα τεθεί σε ισχύ την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

4. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ

72. Ο στόχος της πρότασης δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από μόνα τα κράτη μέλη, δεδομένου ότι η πρόταση αποσκοπεί στην προώθηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ τους και, επομένως, είναι σημαντικό να συμφωνηθούν κοινά ελάχιστα πρότυπα σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις υπέρ των παιδιών που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι σε ποινικές διαδικασίες σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ανάγκη για δράση της ΕΕ και οι εξηγήσεις για τους λόγους για τους οποίους η ΕΕ είναι πλέον κατάλληλη για να λάβει μέτρα σχετικά με τις ειδικές εγγυήσεις για τα παιδιά που αντιμετωπίζουν ποινική διαδικασία αναπτύσσεται περαιτέρω στην εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την παρούσα πρόταση οδηγίας.

5. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

73. Η πρόταση συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας, καθόσον περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του δεδηλωμένου της στόχου σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για τον σκοπό αυτό. Μέτρα που αποσκοπούν στην επίτευξη μεγαλύτερης εναρμόνισης των προτύπων απορρίφθηκαν, όπως η ηλικία ποινικής ευθύνης, η ίδρυση δικαστηρίων ανηλίκων, οι κανόνες σχετικά με την παράκαμψη των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, μέτρα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές των συστημάτων ποινικής δικαιοσύνης στα κράτη μέλη. Για λόγους αναλογικότητας της δράσης της ΕΕ, ως εκ τούτου, η οδηγία δεν προτείνει ένα ολοκληρωμένο σύνολο κανόνων για τα παιδιά σε ποινικές διαδικασίες. Απλώς θεσπίζει τους ελάχιστους κανόνες που θεωρούνται απαραίτητοι για την υλοποίηση του στόχου της επίτευξης ενός αποτελεσματικού επιπέδου προστασίας για τα παιδιά και για την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και της δικαστικής συνεργασίας.

6. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

74. Η παρούσα πρόταση δεν έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 82 παράγραφος 2 στοιχείο β),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹⁹,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών²⁰,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η θέσπιση δικονομικών εγγυήσεων που θα εξασφαλίζουν ότι τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι σε ποινική διαδικασία είναι ικανά να κατανοούν και να παρακολουθούν την εν λόγω διαδικασία, που θα επιτρέπουν στα παιδιά αυτά να ασκούν το δικαίωμά τους σε δίκαιη δίκη και θα προλαμβάνουν την υποτροπή των παιδιών και θα προωθούν την κοινωνική τους ένταξη.
- (2) Με τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων για την προστασία των δικονομικών δικαιωμάτων των υπόπτων ή των κατηγορουμένων, η παρούσα οδηγία θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη των κρατών μελών στα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης των άλλων κρατών μελών και, με τον τρόπο αυτό, μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις. Οι εν λόγω κοινοί ελάχιστοι κανόνες θα οδηγήσουν επίσης στην άρση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών σε ολόκληρη την επικράτεια των κρατών μελών.
- (3) Παρά το γεγονός ότι τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, η πείρα έχει αποδείξει ότι το γεγονός αυτό από μόνο του δεν επιτρέπει πάντοτε επαρκή βαθμό εμπιστοσύνης στα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης των άλλων κρατών μελών.
- (4) Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης²¹ έδωσε μεγάλη έμφαση στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των προσώπων σε ποινικές διαδικασίες. Στο σημείο 2.4, το Ευρωπαϊκό

¹⁹ ΕΕ C της , σ. .

²⁰ ΕΕ C της , σ. .

²¹ ΕΕ C 115 της 4.5.2010, σ. 1.

Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις που θα διαγράφουν μια σταδιακή προσέγγιση²² στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των υπόπτων ή των κατηγορουμένων.

- (5) Μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί τρία μέτρα, και συγκεκριμένα η οδηγία 2010/64/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²³, η οδηγία 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁴ και η οδηγία 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁵.
- (6) Η παρούσα οδηγία προάγει τα δικαιώματα του παιδιού, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου της Ευρώπης για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη.
- (7) Στα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι σε ποινικές υποθέσεις θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να διαφυλάσσεται το δυναμικό τους για ανάπτυξη και επανένταξή τους στην κοινωνία.
- (8) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται για τα παιδιά, ήτοι άτομα κάτω των 18 ετών τη στιγμή που καθίστανται ύποπτοι ή κατηγορούμενοι για τέλεση αδικήματος, ανεξαρτήτως της ηλικίας τους στη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας και μέχρι την έκδοση οριστικής δικαστικής απόφασης.
- (9) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει επίσης να εφαρμόζεται σε σχέση με αδικήματα που έχουν διαπραχθεί μετά την ηλικία των 18 ετών από τον ίδιο ύποπτο ή κατηγορούμενο και τα οποία ερευνώνται και διώκονται από κοινού, δεδομένου ότι είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με αδικήματα, για τα οποία η ποινική διαδικασία κατά του προσώπου αυτού άρχισε πριν από την ηλικία των 18 ετών.
- (10) Όταν, τη στιγμή που ένα πρόσωπο καθίσταται ύποπτο ή κατηγορούμενο σε ποινική διαδικασία, το πρόσωπο αυτό είναι ηλικίας άνω των 18 ετών, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να εφαρμόζουν τις δικονομικές εγγυήσεις που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, έως ότου το εν λόγω πρόσωπο φθάσει στην ηλικία των 21 ετών.
- (11) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσδιορίζουν την ηλικία των παιδιών με βάση δηλώσεις των ίδιων των παιδιών, ελέγχους της προσωπικής τους κατάστασης, έρευνα εγγράφων, άλλα αποδεικτικά στοιχεία και, εάν τα στοιχεία αυτά δεν είναι διαθέσιμα ή πειστικά, με βάση ιατρική εξέταση.
- (12) Κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις της οδηγίας 2012/13/ΕΕ και της οδηγίας 2013/48/ΕΕ. Η ενημέρωση σχετικά με ήσσονος σημασίας αδικήματα θα πρέπει να παρέχεται υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ. Ωστόσο, η παρούσα οδηγία προβλέπει περαιτέρω συμπληρωματικές εγγυήσεις όσον αφορά την ενημέρωση που πρέπει να παρέχεται στον ασκούντα τη γονική μέριμνα και την

²² ΕΕ C 291 της 4.12.2009, σ. 1.

²³ Οδηγία 2010/64/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία (ΕΕ L 280 της 26.10.2010, σ. 1).

²⁴ Οδηγία 2012/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (ΕΕ L 142 της 1.6.2012, σ. 1).

²⁵ Οδηγία 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2013, σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας (ΕΕ L 294 της 6.11.2013, σ. 1).

υποχρεωτική πρόσβαση σε δικηγόρο, για να ληφθούν υπόψη οι ειδικές ανάγκες των παιδιών.

- (13) Εάν ένα παιδί έχει στερηθεί της ελευθερίας του, το έγγραφο δικαιωμάτων, το οποίο παρέχεται στο παιδί κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 της οδηγίας 2012/13/ΕΕ θα πρέπει να περιέχει επίσης σαφείς πληροφορίες για τα δικαιώματα του παιδιού βάσει της παρούσας οδηγίας.
- (14) Με τον όρο «ασκών τη γονική μέριμνα» νοείται κάθε πρόσωπο που έχει τη γονική μέριμνα παιδιού, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου²⁶. Ο όρος «γονική μέριμνα» περιλαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που παρέχονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δικαστική απόφαση, απευθείας από το νόμο ή με ισχύουσα συμφωνία όσον αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού, και ιδίως το δικαίωμα επιμέλειας και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας.
- (15) Τα παιδιά θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ενημερώνεται ο ασκών τη γονική μέριμνα για τα εφαρμοστέα δικονομικά δικαιώματα, είτε γραπτώς είτε προφορικώς. Η ενημέρωση αυτή θα πρέπει να είναι άμεση και δεόντως λεπτομερής προκειμένου να διασφαλισθούν ο δίκαιος χαρακτήρας της διαδικασίας και η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων υπεράσπισης του παιδιού. Στις περιπτώσεις που η ενημέρωση του ασκούντος τη γονική μέριμνα για τα εν λόγω δικαιώματα θα ήταν αντίθετη προς τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού, θα πρέπει να ενημερώνεται άλλος ενδεδειγμένος ενήλικας.
- (16) Τα παιδιά δεν θα πρέπει να μπορούν να παραιτηθούν από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο, διότι δεν είναι ικανά να κατανοούν πλήρως και να παρακολουθούν τις ποινικές διαδικασίες. Επομένως, η παρουσία ή συνδρομή δικηγόρου θα πρέπει να είναι υποχρεωτική για τα παιδιά.
- (17) Σε ορισμένα κράτη μέλη αρχή άλλη από την εισαγγελία και το δικαστήριο με δικαιοδοσία σε ποινικές υποθέσεις είναι αρμόδια για την επιβολή ποινών, εκτός των στερητικών της ελευθερίας, όσον αφορά σχετικά ήσσονος σημασίας αδικήματα. Τούτο μπορεί να συμβαίνει π.χ. στην περίπτωση παραβάσεων του κώδικα οδικής κυκλοφορίας που διαπράττονται σε μεγάλη κλίμακα και οι οποίες ενδεχομένως διαπιστώνονται ύστερα από έλεγχο της κυκλοφορίας. Στις περιπτώσεις αυτές, θα ήταν παράλογο να απαιτείται από τις αρμόδιες αρχές να διασφαλίζουν την υποχρεωτική πρόσβαση σε δικηγόρο. Όταν η νομοθεσία κράτους μέλους προβλέπει την επιβολή ποινής για ήσσονος σημασίας αδικήματα από τέτοια αρχή και εφόσον υφίσταται δικαίωμα έφεσης ή δυνατότητα παραπομπής της υπόθεσης ενώπιον ποινικού δικαστηρίου, η υποχρεωτική πρόσβαση σε δικηγόρο θα πρέπει, επομένως, να εφαρμόζεται μόνο στη διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου αυτού κατόπιν της άσκησης έφεσης ή παραπομπής. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι διαδικασίες που αφορούν παιδιά μπορούν να διεκπεραιωθούν από εισαγγελείς, οι οποίοι μπορούν να επιβάλουν ποινές. Στις διαδικασίες αυτές, τα παιδιά θα πρέπει να έχουν υποχρεωτική πρόσβαση σε δικηγόρο.
- (18) Σε ορισμένα κράτη μέλη ορισμένες ήσσονος σημασίας παραβάσεις, ιδίως ήσσονος σημασίας παραβάσεις του κώδικα οδικής κυκλοφορίας, ήσσονος σημασίας παραβάσεις γενικών δημοτικών κανονισμών και ήσσονος σημασίας προσβολές της

²⁶

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας (ΕΕ L 338 της 23.12.2003, σ. 1).

δημόσιας τάξης, θεωρούνται ποινικά αδικήματα. Θα ήταν δυσανάλογο να απαιτείται από τις αρμόδιες αρχές να διασφαλίζουν υποχρεωτική πρόσβαση σε δικηγόρο για ήσσονος σημασίας παραβάσεις του είδους αυτού. Όταν η νομοθεσία κράτους μέλους προβλέπει ότι η στέρηση της ελευθερίας δεν μπορεί να επιβληθεί ως ποινή για ήσσονος σημασίας παραβάσεις, το δικαίωμα υποχρεωτικής πρόσβασης σε δικηγόρο θα πρέπει, επομένως, να εφαρμόζεται μόνο στις διαδικασίες ενώπιον ποινικού δικαστηρίου.

- (19) Τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα ατομικής αξιολόγησης, προκειμένου να προσδιορίζονται οι ειδικές ανάγκες τους ως προς την προστασία, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την ένταξη στην κοινωνία, να κρίνεται εάν και σε ποιο βαθμό θα χρειαστούν ειδικά μέτρα κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας και να προσδιορίζεται η έκταση της ποινικής ευθύνης τους και η καταλληλότητα μιας ποινής ή εκπαιδευτικού μέτρου για αυτά.
- (20) Για να διασφαλίζεται η προσωπική ακεραιότητα ενός παιδιού που συλλαμβάνεται ή κρατείται, το παιδί θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε ιατρική εξέταση. Η ιατρική εξέταση θα πρέπει να διενεργείται από ιατρό.
- (21) Για να διασφαλίζεται επαρκής προστασία των παιδιών, τα οποία δεν είναι πάντοτε ικανά να κατανοήσουν το περιεχόμενο των ανακρίσεων στις οποίες υποβάλλονται, και για να αποφεύγεται οποιαδήποτε αμφισβήτηση του περιεχομένου της ανάκρισης και, με τον τρόπο αυτόν, η περιττή επανάληψή της, οι ανακρίσεις παιδιών θα πρέπει να καταγράφονται με οπτικοακουστικά μέσα. Αυτό δεν περιλαμβάνει την ανάκριση που είναι αναγκαία για την εξακρίβωση της ταυτότητας του παιδιού.
- (22) Ωστόσο, θα ήταν δυσανάλογο να απαιτείται από τις αρμόδιες αρχές να εξασφαλίζουν την οπτικοακουστική καταγραφή υπό όλες τις περιστάσεις. Θα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη η πολυπλοκότητα της υπόθεσης, η σοβαρότητα του καταγγελλόμενου αδικήματος και η ενδεχόμενη ποινή που μπορεί να επιβληθεί. Εάν ένα παιδί έχει στερηθεί της ελευθερίας του πριν από την καταδίκη, κάθε ανάκριση του παιδιού θα πρέπει να καταγράφεται με οπτικοακουστικά μέσα.
- (23) Στις εν λόγω οπτικοακουστικές καταγραφές θα πρέπει να έχουν πρόσβαση μόνον οι δικαστικές αρχές και οι διάδικοι. Επιπλέον, η ανάκριση των παιδιών θα πρέπει να διεξάγεται με τρόπο που να λαμβάνει υπόψη την ηλικία και την ωριμότητά τους.
- (24) Όταν αποφασίζουν σχετικά με το ζήτημα του ευεργετήματος πενίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποσκοπούν στη θέσπιση κανόνων που θα εγγυώνται την ουσιαστική άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης των παιδιών σε δικηγόρο.
- (25) Τα παιδιά βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη θέση σε σχέση με την κράτηση. Θα πρέπει να καταβάλλονται ιδιαίτερες προσπάθειες για να αποφεύγεται η στέρηση της ελευθερίας των παιδιών, λόγω των εγγενών κινδύνων για τη σωματική, πνευματική και κοινωνική ανάπτυξή τους. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εξετάζουν εναλλακτικά μέτρα και να επιβάλλουν τα εν λόγω μέτρα, όποτε αυτό εξυπηρετεί τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού. Στα μέτρα αυτά μπορεί να περιλαμβάνεται η υποχρέωση εμφάνισης στην αρμόδια αρχή, ο περιορισμός της επαφής με συγκεκριμένα πρόσωπα, η απαίτηση υποβολής σε θεραπευτική αγωγή ή πρόγραμμα απεξάρτησης και η συμμετοχή σε εκπαιδευτικά μέτρα.
- (26) Όταν επιβάλλεται σε παιδιά στέρηση της ελευθερίας, θα πρέπει να επωφελούνται από ειδικά μέτρα προστασίας. Ειδικότερα, θα πρέπει να διαχωρίζονται από τους ενήλικες, εκτός εάν κρίνεται ότι αυτό δεν εξυπηρετεί τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού,

σύμφωνα με το άρθρο 37 στοιχείο γ) της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού. Όταν το κρατούμενο παιδί φθάνει στην ηλικία των 18 ετών, θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα να συνεχιστεί η χωριστή κράτηση, όπου δικαιολογείται, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων περιστάσεων της υπόθεσης. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται τα κρατούμενα παιδιά, λόγω της εγγενούς ευάλωτης κατάστασής τους. Τα παιδιά θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα ανάλογα με τις ανάγκες τους.

- (27) Οι επαγγελματίες που έρχονται σε άμεση επαφή με παιδιά θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών διαφόρων ηλικιακών ομάδων και να μεριμνούν ώστε η διαδικασία να προσαρμόζεται σε αυτές. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να είναι ειδικά εκπαιδευμένοι να ασχολούνται με παιδιά.
- (28) Τα παιδιά θα πρέπει να δικάζονται χωρίς την παρουσία ακροατηρίου, για να προστατεύεται η ιδιωτική τους ζωή και να διευκολύνεται η επανένταξή τους στην κοινωνία. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να πραγματοποιηθεί μια συνεδρίαση δημοσίως, αφού λάβει δεόντως υπόψη τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού.
- (29) Για να εξασφαλίζεται η κατάλληλη συνδρομή και υποστήριξη των παιδιών, ο ασκών τη γονική μέριμνα ή άλλος ενδεδειγμένος ενήλικας θα πρέπει να έχει πρόσβαση στις συνεδριάσεις του δικαστηρίου που αφορούν το ύποπτο ή κατηγορούμενο παιδί.
- (30) Το δικαίωμα του κατηγορουμένου να παρίσταται αυτοπροσώπως στη δίκη βασίζεται στο δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που προβλέπεται στο άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- (31) Τα δικαιώματα που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζονται στα παιδιά που υπόκεινται σε διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από τον χρόνο σύλληψής τους στο κράτος μέλος εκτέλεσης.
- (32) Κάθε ατομική αξιολόγηση, ιατρική εξέταση και οπτικοακουστική καταγραφή που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία θα πρέπει να διενεργούνται δωρεάν για το παιδί.
- (33) Για να παρακολουθείται και να αξιολογείται η αποτελεσματικότητα της παρούσας οδηγίας, υπάρχει ανάγκη συλλογής δεδομένων από τα κράτη μέλη σε σχέση με την εφαρμογή των δικαιωμάτων που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία. Τα σχετικά δεδομένα περιλαμβάνουν τα δεδομένα που καταγράφονται από τις δικαστικές αρχές και από τις αρχές επιβολής του νόμου και, στο μέτρο του δυνατού, τα διοικητικά δεδομένα που συγκεντρώνονται από τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής πρόνοιας όσον αφορά τα δικαιώματα που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, και ιδίως σε σχέση με τον αριθμό των παιδιών που έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο, τον αριθμό των ατομικών αξιολογήσεων που διενεργούνται, τον αριθμό των συνεντεύξεων που καταγράφονται με οπτικοακουστικά μέσα και τον αριθμό των παιδιών που στερούνται της ελευθερίας τους.
- (34) Η παρούσα οδηγία συνάδει με τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, του δικαιώματος στην ελευθερία και την ασφάλεια, του σεβασμού της ιδιωτικής και

οικογενειακής ζωής, του δικαιώματος στην ακεραιότητα του προσώπου, των δικαιωμάτων του παιδιού, της ένταξης των ατόμων με αναπηρίες, του δικαιώματος αποτελεσματικής προσφυγής και δίκαιης δίκης, του τεκμηρίου αθωότητας και των δικαιωμάτων υπεράσπισης. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τα εν λόγω δικαιώματα και αρχές.

- (35) Η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες. Τα κράτη μέλη μπορούν να διευρύνουν τα δικαιώματα που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία με σκοπό την παροχή υψηλότερου επιπέδου προστασίας. Αυτό το υψηλότερο επίπεδο προστασίας δεν θα πρέπει να αποτελεί φραγμό στην αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων, την οποία οι εν λόγω ελάχιστοι κανόνες αποσκοπούν να διευκολύνουν. Το επίπεδο προστασίας δεν θα πρέπει ποτέ να υπολείπεται των προτύπων του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, όπως ερμηνεύονται στη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- (36) Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας οδηγίας, δηλαδή η καθιέρωση κοινών ελάχιστων προτύπων σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορούν συνεπώς, λόγω της κλίμακας του μέτρου, να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που διατυπώνεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ίδιου άρθρου, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- (37) [Σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα συγκεκριμένα κράτη μέλη κοινοποίησαν την πρόθεσή τους να συμμετάσχουν στην έκδοση και την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας] Ή [Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, τα συγκεκριμένα κράτη μέλη δεν συμμετέχουν στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύονται από αυτήν ούτε υπόκεινται στην εφαρμογή της]²⁷.
- (38) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 22 για τη θέση της Δανίας, που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτή ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της,
- (39) Σύμφωνα με την κοινή πολιτική δήλωση των κρατών μελών και της Επιτροπής, της 28ης Σεπτεμβρίου 2011, σχετικά με τα επεξηγηματικά έγγραφα²⁸, τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει την υποχρέωση να συνοδεύουν, σε δικαιολογημένες περιπτώσεις, την κοινοποίηση των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο με ένα ή περισσότερα έγγραφα που επεξηγούν τη σχέση ανάμεσα στα συστατικά στοιχεία μιας οδηγίας και στα

²⁷ Η τελική διατύπωση αυτής της αιτιολογικής σκέψης θα εξαρτηθεί από τη θέση που θα υιοθετήσουν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία σύμφωνα με τις διατάξεις του πρωτοκόλλου αριθ. 21.

²⁸ ΕΕ C 369 της 17.12.2011, σ. 14.

αντίστοιχα μέρη των νομικών πράξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Αναφορικά με την παρούσα οδηγία, ο νομοθέτης θεωρεί δικαιολογημένη τη διαβίβαση των εγγράφων αυτών,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με ορισμένα δικαιώματα των παιδιών που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι σε ποινικές διαδικασίες και των παιδιών που υπόκεινται σε διαδικασία παράδοσης κατ' εφαρμογή της απόφασης πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου²⁹ («διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης»).

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στα παιδιά που υπόκεινται σε ποινικές διαδικασίες, από τη στιγμή που καθίστανται ύποπτοι ή κατηγορούμενοι για τέλεση αδικήματος και μέχρι την ολοκλήρωση της ποινικής διαδικασίας.
2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στα παιδιά που υπόκεινται σε διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης από τη στιγμή της σύλληψής τους στο κράτος μέλος εκτέλεσης.
3. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε υπόπτους ή κατηγορουμένους που υπόκεινται σε ποινική διαδικασία της παραγράφου 1, καθώς και στα πρόσωπα που υπόκεινται σε διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης της παραγράφου 2, που δεν είναι πλέον παιδιά στη διάρκεια των εν λόγω διαδικασιών, οι οποίες όμως άρχισαν όταν ήταν παιδιά.
4. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται επίσης σε άλλα παιδιά πλην των υπόπτων ή κατηγορουμένων, τα οποία, κατά τη διάρκεια της εξέτασης από την αστυνομία ή άλλες αρχές επιβολής του νόμου, καθίστανται ύποπτοι ή κατηγορούμενοι.
5. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τους εθνικούς κανόνες που καθορίζουν την ηλικία ποινικής ευθύνης.

Άρθρο 3

Ορισμός

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, με τον όρο «παιδί» νοείται πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών.

²⁹ Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ L 190 της 18.7.2002, σ. 1).

Άρθρο 4

Δικαίωμα των παιδιών στην πληροφόρηση

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα παιδιά ενημερώνονται άμεσα σχετικά με τα δικαιώματά τους σύμφωνα με την οδηγία 2012/13/ΕΕ. Εντός του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 2012/13/ΕΕ ενημερώνονται επίσης για τα ακόλουθα δικαιώματα:
 - (1) το δικαίωμα να ενημερωθούν οι ασκούντες τη γονική μέριμνα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 5·
 - (2) το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6·
 - (3) το δικαίωμα σε ατομική αξιολόγηση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 7·
 - (4) το δικαίωμα ιατρικής εξέτασης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 8·
 - (5) το δικαίωμα στην ελευθερία και το δικαίωμα ειδικής μεταχείρισης κατά την κράτηση, όπως προβλέπεται στα άρθρα 10 και 12·
 - (6) το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 14·
 - (7) το δικαίωμα πρόσβασης των ασκούντων τη γονική μέριμνα στις συνεδριάσεις του δικαστηρίου, όπως προβλέπεται στο άρθρο 15·
 - (8) το δικαίωμα να παρίστανται αυτοπροσώπως στη δίκη, όπως προβλέπεται στο άρθρο 16·
 - (9) το δικαίωμα παροχής του ευεργετήματος πενίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 18.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, στις περιπτώσεις που παιδιά στερούνται της ελευθερίας τους, το έγγραφο δικαιωμάτων που τους παρέχεται δυνάμει της οδηγίας 2012/13/ΕΕ περιλαμβάνει τα δικαιώματά τους δυνάμει της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 5

Δικαίωμα του παιδιού να ενημερωθεί ο ασκών τη γονική μέριμνα

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι στον ασκούντα τη γονική μέριμνα του παιδιού ή, εάν τούτο είναι αντίθετο προς τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού, σε άλλον ενδεδειγμένο ενήλικα, παρέχεται η πληροφόρηση που λαμβάνει το παιδί σύμφωνα με το άρθρο 4.

Άρθρο 6

Δικαίωμα υποχρεωτικής πρόσβασης σε δικηγόρο

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα παιδιά έχουν τη συνδρομή δικηγόρου καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας σύμφωνα με την οδηγία 2013/48/ΕΕ. Δεν είναι δυνατή η παραίτηση από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο.
2. Το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο εφαρμόζεται επίσης στις ποινικές διαδικασίες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε οριστική παύση της δίωξης από την κατηγορούσα αρχή, αφού προηγουμένως το παιδί συμμορφωθεί με ορισμένους όρους.

Δικαίωμα σε ατομική αξιολόγηση

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες των παιδιών ως προς την προστασία, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την ένταξη στην κοινωνία.
2. Για τον σκοπό αυτό τα παιδιά αξιολογούνται ατομικά. Η αξιολόγηση λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη την προσωπικότητα και την ωριμότητα του παιδιού και του οικονομικού και κοινωνικού υποβάθρου του.
3. Η ατομική αξιολόγηση πραγματοποιείται σε κατάλληλο στάδιο της διαδικασίας και πάντως πριν από την απαγγελία κατηγορίας.
4. Η έκταση και οι λεπτομέρειες της ατομικής αξιολόγησης μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης, τη βαρύτητα του καταγγελλόμενου αδικήματος και την ποινή που θα επιβληθεί, εάν το παιδί κριθεί ένοχο για το αδίκημα για το οποίο κατηγορείται, ανεξαρτήτως του αν το παιδί έχει ήδη προσελκύσει την προσοχή των αρμόδιων αρχών στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας.
5. Οι ατομικές αξιολογήσεις διεξάγονται με ενεργό συμμετοχή του παιδιού.
6. Αν οι περιστάσεις που αποτελούν την βάση της ατομικής αξιολόγησης μεταβληθούν σημαντικά, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η ατομική αξιολόγηση επικαιροποιείται καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας.
7. Τα κράτη μέλη μπορούν να παρεκκλίνουν από την υποχρέωση της παραγράφου 1, όταν η διενέργεια ατομικής αξιολόγησης προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπόθεσης και του κατά πόσον το παιδί έχει ήδη προσελκύσει την προσοχή των αρχών του κράτους μέλους στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας.

Δικαίωμα ιατρικής εξέτασης

1. Σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας παιδιού, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το παιδί έχει πρόσβαση σε ιατρική εξέταση που αποβλέπει, ιδίως, στην αξιολόγηση της γενικής πνευματικής και σωματικής κατάστασης του παιδιού με σκοπό να προσδιοριστεί η ικανότητα του παιδιού να αντιμετωπίσει την ανάκριση ή άλλες ανακριτικές πράξεις ή πράξεις συλλογής αποδεικτικών στοιχείων ή οποιαδήποτε μέτρα λαμβάνονται ή προβλέπεται να ληφθούν κατά του παιδιού.
2. Δικαίωμα να ζητήσουν ιατρική εξέταση έχουν τα ακόλουθα πρόσωπα:
 - α) το παιδί,
 - β) ο ασκών τη γονική μέριμνα ή ο ενδεδειγμένος ενήλικας που αναφέρονται στο άρθρο 5,
 - γ) ο δικηγόρος του παιδιού.
3. Το πόρισμα της ιατρικής εξέτασης συντάσσεται εγγράφως.
4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η ιατρική εξέταση επαναλαμβάνεται όταν το απαιτούν οι περιστάσεις.

Άρθρο 9

Ανάκριση των παιδιών

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οποιαδήποτε εξέταση παιδιών από την αστυνομία ή από άλλη αρχή επιβολής του νόμου ή δικαστική αρχή πραγματοποιείται πριν από την απαγγελία κατηγορίας καταγράφεται με οπτικοακουστικά μέσα, εκτός εάν αυτό δεν είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας, λαμβανομένης υπόψη της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της βαρύτητας του καταγγελλόμενου αδικήματος και της ενδεχόμενης ποινής που μπορεί να επιβληθεί.
2. Σε κάθε περίπτωση, η ανάκριση παιδιών καταγράφεται με οπτικοακουστικά μέσα, όταν το παιδί έχει στερηθεί της ελευθερίας του, ανεξάρτητα από το στάδιο της ποινικής διαδικασίας.
3. Η παράγραφος 1 δεν θίγει τη δυνατότητα υποβολής ερωτήσεων με σκοπό την εξακρίβωση της ταυτότητας του παιδιού χωρίς οπτικοακουστική καταγραφή.

Άρθρο 10

Δικαίωμα στην ελευθερία

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα παιδιά στερούνται της ελευθερίας τους πριν από την καταδίκη τους μόνο ως έσχατο μέτρο και για τη μικρότερη δυνατή χρονική διάρκεια. Λαμβάνονται δεόντως υπόψη η ηλικία και η ατομική κατάσταση του παιδιού.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι κάθε στέρηση της ελευθερίας παιδιών πριν από την καταδίκη τους υπόκειται σε περιοδική επανεξέταση από δικαστήριο.

Άρθρο 11

Εναλλακτικά μέτρα

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη στέρηση της ελευθερίας, οι αρμόδιες αρχές επιβάλλουν, όποτε αυτό είναι δυνατόν, εναλλακτικά μέτρα.
2. Τα εναλλακτικά μέτρα είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν:
 - α) υποχρέωση του παιδιού να διαμένει σε συγκεκριμένο τόπο,
 - β) περιορισμούς όσον αφορά την επαφή με συγκεκριμένα πρόσωπα,
 - γ) υποχρεώσεις εμφάνισης στις αρμόδιες αρχές,
 - δ) υποβολή σε θεραπευτική αγωγή ή πρόγραμμα απεξάρτησης,
 - ε) συμμετοχή σε εκπαιδευτικά μέτρα.

Άρθρο 12

Δικαίωμα ειδικής μεταχείρισης σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα παιδιά κρατούνται χωριστά από τους ενήλικες, εκτός εάν κρίνεται ότι αυτό δεν εξυπηρετεί τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού.

Όταν το κρατούμενο παιδί φθάνει στην ηλικία των 18 ετών, τα κράτη μέλη παρέχουν τη δυνατότητα να συνεχιστεί η χωριστή κράτηση, όπου δικαιολογείται, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων περιστάσεων που αφορούν τον κρατούμενο.

2. Τα κράτη μέλη, κατά τη διάρκεια της περιόδου στέρησης της ελευθερίας, λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε:
 - α) να εξασφαλίζονται και να διαφυλάσσονται η υγεία και η σωματική ανάπτυξη του παιδιού,
 - β) να εξασφαλίζεται το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και την κατάρτιση,
 - γ) να εξασφαλίζεται η ουσιαστική και τακτική άσκηση του δικαιώματος στην οικογενειακή ζωή, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης των οικογενειακών δεσμών,
 - δ) να προάγεται η ανάπτυξη του παιδιού και η μελλοντική ένταξή του στην κοινωνία.

Άρθρο 13

Έγκαιρη και επιμελής εξέταση των υποθέσεων

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ποινικές διαδικασίες που αφορούν παιδιά χαρακτηρίζονται επείγουσες και εξετάζονται με τη δέουσα επιμέλεια.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα παιδιά τυγχάνουν μεταχείρισης κατάλληλης για την ηλικία τους, τις ειδικές ανάγκες τους, την ωριμότητά τους και το επίπεδο κατανόησης, και λαμβάνοντας υπόψη τυχόν επικοινωνιακές δυσχέρειες που ενδεχομένως έχουν.

Άρθρο 14

Δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ποινικές δίκες που αφορούν παιδιά διεξάγονται χωρίς την παρουσία ακροατηρίου, εκτός εάν, αφού ληφθούν δεόντως υπόψη τα μείζονα συμφέροντα του παιδιού, δικαιολογείται παρέκκλιση λόγω εξαιρετικών περιστάσεων.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα στις ποινικές διαδικασίες για την προστασία της ιδιωτικής ζωής των παιδιών και των μελών της οικογένειας, συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων και των φωτογραφιών τους. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές δεν προβαίνουν σε δημόσια διάδοση πληροφοριών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αναγνώριση του παιδιού.
3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι δεν δημοσιεύονται οι καταγραφές που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1.

Άρθρο 15

Δικαίωμα πρόσβασης του ασκούντος τη γονική μέριμνα στις συνεδριάσεις του δικαστηρίου

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ο ασκών τη γονική μέριμνα ή άλλος ενδεδειγμένος ενήλικας, που αναφέρονται στο άρθρο 5, έχει πρόσβαση στις συνεδριάσεις του δικαστηρίου που αφορούν το παιδί.

Άρθρο 16

Δικαίωμα των παιδιών να παρίστανται αυτοπροσώπως στη δίκη που αποσκοπεί στην εκτίμηση της ενοχής τους

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα παιδιά παρίστανται στη δίκη.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, στις περιπτώσεις που τα παιδιά δεν παρέστησαν στη δίκη που κατέληξε σε απόφαση για την ενοχή τους, έχουν δικαίωμα σε διαδικασία στην οποία έχουν δικαίωμα συμμετοχής και η οποία επιτρέπει νέα κρίση επί της ουσίας της υπόθεσης, καθώς και εξέταση νέων αποδεικτικών στοιχείων, και η οποία μπορεί να οδηγήσει στην ανατροπή της αρχικής απόφασης.

Άρθρο 17

Διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το εκζητούμενο παιδί έχει τα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 15 και 18, στο κράτος μέλος εκτέλεσης κατά τη σύλληψή του δυνάμει της διαδικασίας του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.
2. Με την επιφύλαξη του άρθρου 12 της απόφασης πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ, οι αρχές εκτέλεσης λαμβάνουν όλα τα μέτρα για να περιορίζεται η διάρκεια της στέρησης της ελευθερίας παιδιών που υπόκεινται σε διαδικασίες του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Άρθρο 18

Δικαίωμα παροχής του ευεργετήματος πενίας

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η εθνική νομοθεσία σχετικά με το ευεργέτημα πενίας εγγυάται την ουσιαστική άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης σε δικηγόρο που αναφέρεται στο άρθρο 6.

Άρθρο 19

Κατάρτιση

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι δικαστικές αρχές, οι αρχές επιβολής του νόμου και οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι που ασχολούνται με υποθέσεις που αφορούν παιδιά είναι επαγγελματίες που ειδικεύονται στον τομέα των ποινικών διαδικασιών που

αφορούν παιδιά. Οι ανωτέρω λαμβάνουν ειδική κατάρτιση όσον αφορά τα έννομα δικαιώματα των παιδιών, τις κατάλληλες τεχνικές συνεντεύξεων, την παιδική ψυχολογία, την επικοινωνία σε γλώσσα προσαρμοσμένη στο παιδί και τις παιδαγωγικές δεξιότητες.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι δικηγόροι που υπερασπίζονται παιδιά λαμβάνουν επίσης την εν λόγω κατάρτιση.
3. Μέσω των δημόσιων υπηρεσιών ή της χρηματοδότησης οργανώσεων υποστήριξης παιδιών, τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν πρωτοβουλίες, ούτως ώστε όσοι παρέχουν στα παιδιά υποστήριξη και οι υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης να τυγχάνουν επαρκούς κατάρτισης σε επίπεδο κατάλληλο για την επαφή τους με τα παιδιά και να τηρούν τα επαγγελματικά πρότυπα, ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται με αμεροληψία, με σεβασμό και με επαγγελματικό τρόπο.

Άρθρο 20

Συλλογή δεδομένων

1. Τα κράτη μέλη, έως τις [...] και στη συνέχεια ανά τριετία, αποστέλλουν στην Επιτροπή δεδομένα που αποδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο έχουν εφαρμοστεί τα δικαιώματα που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία.
2. Τα δεδομένα αυτά περιλαμβάνουν ιδίως τον αριθμό των παιδιών που έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο, τον αριθμό των ατομικών αξιολογήσεων που διενεργούνται, τον αριθμός των συνεντεύξεων που καταγράφονται με οπτικοακουστικά μέσα και τον αριθμό των παιδιών που στερούνται της ελευθερίας τους.

Άρθρο 21

Έξοδα

Τα κράτη μέλη καλύπτουν τα έξοδα που προκύπτουν από την εφαρμογή των άρθρων 7, 8 και 9, ανεξάρτητα από την έκβαση της διαδικασίας.

Άρθρο 22

Ρήτρα μη υποβάθμισης των προτύπων

Καμία διάταξη της παρούσας οδηγίας δεν επιτρέπεται να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιορίζει ή παρεκκλίνει από τα δικαιώματα και τις δικονομικές εγγυήσεις που κατοχυρώνονται από τον Χάρτη, την ΕΣΔΑ ή άλλες σχετικές διατάξεις διεθνούς δικαίου, και ιδίως τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, ή το δίκαιο οποιουδήποτε κράτους μέλους που παρέχει υψηλότερο βαθμό προστασίας.

Άρθρο 23

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία πριν από τις [24 μήνες από τη δημοσίευσή της]. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

2. Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα εν λόγω μέτρα, αυτά περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς καθορίζεται από τα κράτη μέλη.
3. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 24

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 25

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.
Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος